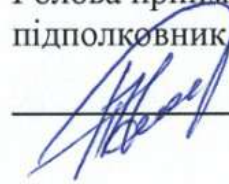

**КРИВОРІЗЬКИЙ ЛІЦЕЙ БЕЗПЕКОВОГО СПРЯМУВАННЯ ТА
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МІНІСТЕРСТВА
ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії
підполковник

Олександр ТВЕРДОХЛІБ

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

для вступу на навчання для здобуття повної загальної середньої
освіти у Криворізькому ліцеї безпекового спрямування та національно-
патріотичного виховання Міністерства внутрішніх справ України

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступних випробувань з української мови (далі – Програма) складено відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 та навчальної програми з української мови, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804.

Програму складено для кандидатів на зарахування до Криворізького ліцею безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання (далі – кандидати), які у 2026 році вступають на основі базової загальної середньої освіти для здобуття повної загальної середньої освіти.

Програма складається з пояснювальної записки, переліку тем, що виносяться на вступне випробування, вимог до рівня підготовки, критеріїв оцінювання та списку рекомендованої літератури.

Ця програма допоможе кандидатам на зарахування систематизувати питання, на які необхідно звернути увагу при підготовці до вступного випробування з української мови.

Мета вступного випробування з української мови – оцінити рівень підготовленості кандидатів на зарахування з української мови.

На вступному випробуванні кандидати на зарахування повинні продемонструвати:

- рівень оволодіння орфографічними, пунктуаційними нормами сучасної української літературної мови;
- здатність до корекції орфографічної й пунктуаційної грамотності;
- вміння належним чином оформлювати роботу.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Фонетика та орфографія.

Велика літера у власних назвах. Написання імен, по батькові, прізвищ, псевдонімів, прізвищ. Складні прізвища, псевдоніми та імена, що пишуться

через дефіс. Написання власних назв іншомовного походження. Написання індивідуальних назв: міфологічних істот і божеств, дійових осіб у літературних творах. Назви найвищих державних та міжнародних посад, міністерств, управлінь, установ та організацій. Агрономічні, астрономічні, історичні, літературні, географічні й топографічні назви.

Вживання знака м'якшення. Вживання апострофа. Вживання знака м'якшення після м'яких *д, з, с, дз, ц, л, н* у кінці слова та складу, після м'яких приголосних у середині складу перед *о*. У суфіксах іменників, прикметників та прислівників (*- зький, - ський, - цький; - зькість, - ськість, - цькість; - зько, - сько, - цько; - зькому, - ському, - цькому; - зьки, - ськи, - цьки*). Суфікси *- еньк-, - оньк-, - есеньк-, - ісіньк-, - ісіньк-*. Знак м'якшення у родовому відмінку множини іменників жіночого роду м'якої групи і відмінків середнього роду на *- нн (я), - ц (е)* II відміни, у дієслівних формах дійсного та наказового способу. Вживання апострофа на позначення роздільної вимови після твердих приголосних перед *я, ю, є, ї* (у корені та після префіксів). Апостроф у словах іншомовного походження.

Ненаголошені голосні *е, и, о*. Написання *е, и, о* у ненаголошених складах за умови добору слова для перевірки із наголосом на *е, и, о*.

Чергування приголосних при словозміні й словотворенні. Зміни приголосних у непрямих відмінках іменників, а також при утворенні нових слів. Групи чергувань *г-з-ж, к-ц-ч, х-с-ш*. Зміни приголосних при пом'якшенні. Основні позиції чергувань.

Спрощення у групах приголосних. Подвоєння, подовження приголосних. Випадні *д і т* у групах *- ждн-, - здн-, - стн-, - стл-*. Випадний *к* у групах *- зкн-, - скн-* при творенні дієслів із суфіксом *- ну-*. Випадний *л* у групі приголосних *- слн-*.

Збіг приголосних. Подвоєння *н* перед суфіксом *- ість*. Буквосполучення *- нн* - у прикметникових суфіксах. Подовження приголосних *д, т, з, с, л, н, ж, ш, ц, ч* перед *я, ю, є, ї*.

Написання префіксів *роз-, без-, через-, з-, с-, пре-, при-, при-*. Перехід *з-* у *зі-*

з метою уникнення збігу приголосних.

Правила переносу слів. Сполучення *дж, дз* при переносі. Апостроф і м'який знак при переносі. Склади з однієї літери. Переніс складних слів, аббревіатур, прізвищ з ініціалами, умовних скорочень.

Правопис слів іншомовного походження. Передача голосних і приголосних звуків у словах іншомовного походження. Подвоєні й неподвоєні приголосні. Групи приголосних із голосними. Вживання апострофа і м'якого знака в словах іншомовного походження. Дифтонги і кінцеві групи приголосних. Відмінювання слів іншомовного походження.

Написання складних і складноскорочених слів Загальні правила правопису складних слів. Сполучні голосні. Написання разом, окремо або через дефіс складних іменників, прикметників, числівників, займенників, прислівників. Прикладка. Складні прийменники, сполучники, частки. Правопис складноскорочених слів.

Розділ 2. Морфологія. Частини мови.

Іменник. Написання іменників. Відмінювання іменників в однині та множині з урахуванням групи й відміни. Невідмінювані іменники. Закінчення - *а (- я)* або - *у (- ю)* в родовому відмінку однини іменників II відміни.

Написання та відмінювання прізвищ. Особливості відмінювання імен по батькові.

Прикметник. Написання прикметників. Тверда і м'яка група прикметників. Особливості відмінювання прикметників. Ступені порівняння: проста і складена форма. Зміна основи деяких прикметників. Прикметники, що не утворюють ступенів порівняння.

Числівник. Написання числівників. Кількісні, порядкові, дробові числівники. Прості, складні і складені числівники.

Зв'язок числівників з іменниками, правопис. Узгодження та керування у сполученнях числівників з іменниками. Особливості відмінювання числівників. Написання чисел словами у словосполученнях і реченнях.

Займенник. Написання займенників. Особові, присвійні, вказівні, питальні, означальні займенники. Зворотний займенник *себе*. Особливості відмінювання. Правопис складних (неозначених і заперечних) займенників.

Прислівник. Написання прислівників. Розряди, творення і правопис. Прислівник як частина мови. Розряди прислівників за значенням. Творення прислівників від інших частин мови. Утворення ступенів порівняння. Правопис складних прислівників. Правопис прислівників із префіксом *по* -.

Прийменник. Поняття про мови. Вираження прийменниками різноманітних відношень відмінкових форм із дієсловами та іншими словами в реченні. Прості, складні і складені прийменники. Вживання прийменників із формами непрямих відмінків.

Сполучник. Прості, складні і складені сполучники. Сполучники сурядності: єднальні, протиставні і розділові. Сполучники підрядності: часові, причинові, цільові, умовні, допустові, наслідку, порівняльні.

Частка. Групи часток за значенням. Словотворчі і формотворчі частки.

Вигук. Творення вигуків. Розряди вигуків за значенням.

Розділ 3. Синтаксис і пунктуація.

Словосполучення. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень,

відокремлених членів речення, звертання).

Просте речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Речення з відокремленими членами. Поняття про ускладнене речення. Просте речення з однорідними членами. Однорідні члени речення. Сполучники і розділові знаки при однорідних членах речення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Поняття й умови відокремлення другорядних членів речення. Відокремлені прикладки. Уточнюючі члени речення.

Звертання. Вставні слова, сполучення слів, речення. Способи вираження і виділення звертання. Значення вставних слів, сполучень слів і речень, вживання розділових знаків.

Складне речення. Типи складних речень. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення (єднальні, протиставні, зіставні, розділові, приєднувальні). Розділові знаки у складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення. Головна і підрядна частини. Види підрядних речень (означальні, з'ясувальні, обставинні). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового та безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

ІІІ. ФОРМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступне випробування з української мови традиційно проводиться у формі текстуального диктанту, який є основною формою перевірки орфографічної (уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила й словникові слова, визначені для запам'ятовування) та пунктуаційної (уміння використовувати розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації) грамотності абітурієнтів. Текст диктанту укладає голова предметної екзаменаційної комісії та затверджує керівник закладу освіти. Під час іспиту перевірку підлягає також уміння належним чином оформлювати роботу.

Для диктанту обираються зразки текстів різних функціональних стилів української мови, які ознайомлюють з історичним минулим, нашими звичаями, традиціями, символами й оберегами, духовною культурою й мистецтвом, природою й відомими пам'ятками України, видатними постатями національної історії, культури, науки та їхніми досягненнями. Пропонується чимало зразків художнього стилю, які сприятимуть засвоєнню самотніх мовних засобів, які використовуються в ньому й мають виразне стилістичне забарвлення. Тексти для диктантів достатньо насичені орфограмами й пунктограмами, опрацьованими в курсі базової школи.

За обсягом тексти диктантів повинні містити 160 – 170 слів. Визначаючи кількість слів, ураховують як самостійні, так і службові частини мови.

На проведення вступного випробування відводиться 1 (одна) астрономічна година. Відлік часу ведеться від початку читання членами предметної комісії тексту диктанту.

Текстів диктанту, які мають міститися в конвертах, опечатаних та скріплених печатками приймальної комісії, має бути не менше трьох.

В одній із аудиторій, де проводиться вступне випробування, один із кандидатів (за бажанням) обирає конверт із текстом диктанту (число копій має відповідати числу аудиторій, у яких проводиться вступне випробування з української мови).

Методика проведення диктанту традиційна, однак під час вступного випробування є певні особливості, зокрема: спочатку член предметної комісії читає весь текст, після чого не дає ніяких пояснень щодо його змісту, лексичного значення слів, правописних особливостей. Після прочитання всього тексту читає перше речення. Далі це речення диктується для запису частинами, як правило, один раз. Після того, як кандидати на зарахування запишуть речення, член предметної комісії читає його повністю для перевірки. Таким чином диктується кожне речення тексту. Член предметної комісії обов'язково вказує місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читає його ще раз, роблячи більш тривалі паузи між реченнями і надаючи змогу кандидатам на зарахування ретельно перевірити написане й виправити допущені помилки.

Текст потрібно диктувати виразно, відповідно до норм літературної вимови в такому темпі, щоб кандидати на зарахування встигли вільно його записати.

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- повторювані помилки (в одному і тому ж слові, яке повторюється в диктанті декілька разів) вважаються однією помилкою; однотипні помилки (на одне й те саме правило), але у різних словах вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі помилки й негрубі (*винятки з усіх правил; написання великої букви в складних власних назвах; правопис прислівників, утворених від іменника з прийменниками; заміна одного розділового знака іншим; заміна українських букв російськими, випадки, коли замість одного знака поставлений інший; випадки, що вимагають розрізнення не і ні – у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не..., ніщо інше не ...; пропуск одного зі сполучуваних розділових знаків або порушенні їх послідовності*);
- орфографічні та пунктуаційні помилки на правила, що не включено до

шкільної програми, виправляють, але не враховують. Також не вважають за помилку неправильну передачу так званої авторської пунктуації;

- за наявності в диктанті більше п'яти виправлень оцінка знижується на один бал.

Диктант оцінюється за 12-ти бальною шкалою однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- 1) орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- 2) помилка в слові, яке повторюється в диктанті декілька раз, вважається однією помилкою;
- 3) однотипні помилки, але в різних словах, вважаються різними помилками;
- 4) під час підрахування помилок дві негрубі вважають за одну грубу;
- 5) за наявності в диктанті більше п'яти виправлень оцінка знижується на бал.

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3

9	1+1 (негруба)
10	1
11	1 (негруба)
12	0

IV. ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

У верхній лівій частині титульної сторінки ставиться штамп закладу освіти.

Титульна сторінка заповнюється кандидатом на зарахування. На титульному аркуші не дозволяється робити ніяких позначок.

На другій сторінці на першому рядку записують назву тексту. Після заголовків крапку не ставлять.

Роботу потрібно виконувати кульковою ручкою із синім (або його відтінками) чорнилом.

Кандидат на зарахування, вкладає в титульний аркуш виконану нею письмову роботу і здає члену предметної комісії. Зразок титульного аркуша розміщено в *додатку 1*.

Пам'ятка для написання диктанту

1. Уважно прослухайте текст диктанту.
2. Коли екзаменатор зачитуватиме кожне речення в цілому, слухайте його до кінця й не робіть ніяких записів.
3. Починайте записувати речення лише тоді, коли екзаменатор почне його читати частинами, роблячи тривалі паузи.
4. Під час записування речення звертайте увагу на написання слів і розділові знаки.
5. Під час перевірки записаного речення потрібно передусім зважати на інтонацію й особливо ретельно перевіряти поставлені розділові знаки (у цьому важливу роль відіграють паузи: ледь помітну паузу роблять у тих місцях, де треба поставити кому, а більш помітну — на місці двокрапки чи тире; явна пауза

означає, що треба поставити крапку з комою).

6. Сконцентруйте свою увагу й не відволікайтеся під час написання диктанту.

7. Не «збирайте» помилки, зазираючи під час написання диктанту в роботу сусіда (як показує практика, на це, по-перше, витрачається час, якого і так мало, а по-друге, потім часто доводиться шкодувати через помилку, допущену в наслідок такого виправлення).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко, О. Було-стало: зміни в правописі / О. Авраменко. Київ: Видавництво «Даринка», 2019, 40 с.
2. Авраменко О. Збірник диктантів. 9 клас. ДПА – 2021. К.: Грамота, 2020.
3. Авраменко О. Тищенко О., Українська мова. Правопис у таблицях, тестові завдання / О. Авраменко. О. Тищенко. Київ: Видавництво «Книголав», 2020, 200 с.
4. Бойчук В.М., Стратулат Н.В., Яслик В.І. Інновації в українському правописі 2019 року: навчально-методичні рекомендації. Київ - Івано-Франківськ, 2020. 20 с.
5. Бурячок А. Орфографічний словник учня. Київ: Навчальна книга-Богдан. 2021.
6. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення. Видання друге, істотно доповнене. Київ : КММ, 2019. 208 с.
7. Граматика української мови в таблицях за оновленим правописом / Святослав Вербич. Київ: Видавництво «Арій», 2020.
8. Дубчак Ольга. Чути українською. У світі звуків і букв. Київ: «Віхола», 2021. 192 с.
9. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ : «Наукова думка», 2004.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
2. <http://slovopedia.org.ua>
3. <http://ukrainskamova.at.ua/>
4. Лінгвістичний портал "Мова.info" - <http://www.mova.info/>
5. Мариненко І.О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): Навчальний посібник. Київ, 2021. – 279 с.
http://labs.journ.knu.ua/mova/wp-content/uploads/2022/01/Marynenko_I_SYNTAKSYS_Posibnyk_2021.pdf
6. Офіційний сайт української мови: <http://ukrainskamova.com>
7. Тренажер із правопису української мови: <https://webpen.com.ua/>
8. Український правопис. –

URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

Голова Предметної комісії

Ольга ЄРМАКОВА

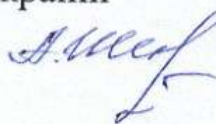
ПОГОДЖЕНО

Юрисконсульт

Криворізького ліцею безпекового спрямування

та національно-патріотичного виховання

Міністерства внутрішніх справ України

« 16 » 07 2026

Ганна САФРОНОВА

Додаток 1
до Програми вступного
випробування з
української мови

**Криворізький ліцей безпекового спрямування та
національно-патріотичного виховання
Міністерства внутрішніх справ України**

Шифр

(заповнюється
відповідальним
секретарем відбіркової
комісії)

**ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ
ПИСЬМОВОЇ РОБОТИ**

вступного випробування з
української мови (диктант)

Прізвище _____

Ім'я _____

По батькові _____

Група № _____

Дата вступного випробування «__» _____ 20 р.

Підпис вступника _____